

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
ŽEMAITĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

SUŠILDYSIU LIKIMĄ AŠ DELNUOS...

(Apie bibliotekininkę, literatę Idaliją Stankienę)

Parengė vyresn. bibliotekininkė Nijolė Stamburienė
Kelmė, 2015

Idalija Klimaitė – Stankienė – ilgametė Kelmės Žemaitės viešosios bibliotekos vyresnioji bibliografinė darbuotoja su kraštotyra, literatė. Gimė 1958 m. Kelmės rajone, Kuzokų kaime, inteligentų šeimoje. Mama – mokytoja, tėvas – apylinkės pirmininkas. Baigusi Kelmės vidurinę ir Vilniaus Kultūros mokyklą, nuo 1978 metų iki savo gyvenimo pabaigos – 2009 metų – dirbo Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešojoje bibliotekoje. Nuolat domėjosi savo krašto istorija, paveldu.

Būdama šešerių metų, Idalija susirgo poliomieliu. Pradėjus lankyti mokyklą, ėmė ryškėti jo pasekmės – silpo dešinė ranka ir koja. Liga vis darėsi agresyvesnė, tapo sunkiau vaikščioti. Bet stipri valia ir ryžtas nepasiduoti nugalėjo visas negalias. Moteris gyveno pilnavertį gyvenimą, dirbo keliskart daugiau nei sveikieji : ne tik stropiai atliko savo kasdienį bibliotekininkės darbą, bet ir aktyviai bendradarbiavo spaudoje, kūrė, leido knygeles, vedė renginius, padėjo visiems, kam buvo reikalinga jos pagalba.

Idalija Stankienė tapo Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos nare, buvo aktyvi rajono literatų klubo „Vieversys“ dalyvė (dirbo klubo metraštininke) , neįgaliųjų būrelio „Draugystė“ narė.

Šeimoje buvo nuostabus neįgalių žmonių duetas : su vyru Edvardu ją siejo ne tik negalia, bet ir kūryba, meilė gamtai, noras keliauti ir geriau pažinti savo kraštą, kaupti gyvenimo patirtį ir ją skleisti kitiems. Edvardas palydėdavo Idaliją į darbą ir eidavo jos pasitikti (jam geriau sekėsi vaikščioti), o Idalija vyrui padėdavo literatūrinėmis ir kūrybinėmis žiniomis ir patirtimi. Drauge ėjo per gyvenimą, drauge kūrė, drauge leido savo kūrybos knygeles, skirtas ne tik suaugusiems, bet ir vaikams.

Apie Stankienę, jos darbus ir veiklą, daug gražių žodžių yra išsakę jos bendradarbiai, Kelmės ir kitų rajonų literatai, bičiuliai.

„Ateini, o ji jau sėdi savo darbo vietoje ir rašo arba dėsto korteles į kartoteką, arba renkasi literatūrą būsimai apžvalgai. Ir taip – visą dieną. Įpratome prie šito, nesistebime. Atrodo, kitaip ir būti negali. Idalijos dėka taip išaugo kraštotyrinė kartoteka, jog ji jau gali patenkinti ir giliai šia sritimi besidomintį specialistą. Tvarkoma ji atidžiai, su atsidėjimu. Atstovai iš Šiaulių bibliografinio skyriaus, neretai atvykstantys pasidomėti mūsų darbu, stebisi, jog kraštotyrinė veikla Kelmėje pasiekė tokį lygį, kokio sunku buvo tikėtis prieš 4 – 5 metus“, - rašė tuometiniame rajono laikraštyje „Komunistinis žodis“ apie savo kolegę Kelmės krašto poetę Regina Biržinytė.[1, p.2] Ir dar keletas jos minčių apie Idaliją:

„Kiekvienam mūsų kartais ateina metas, kai mintyse kartoji: pavargau, labai pavargau, žmonės, padėkite man būti stipriai. Jaučiu, tokių valandėlių būna ir Idalijos gyvenime, tik ji šito neparodo niekada! Ir galbūt todėl dažnai pamiršti netgi šilčiau padėkoti už tai, kad ji tokia – visada pasiruošusi atsiliepti į kiekvieną prašymą, visur suspėjanti ir visur reikalinga. Nuo tokių žmonių buvimo šalia tavęs darosi lengviau gyventi“.[1, p.2]

O štai Kelmės rajono literatės Justinos Viržintienės mintys:

„Savo miniatiūromis - mažomis novelėmis palikai vieną didelį stebuklą mums – gebėjimą džiaugtis viskuo. Niekas iš tavęs negirdėjo skundo likimu, priekaištų kitiems, bet tu mokėjai viską meniškai sudėti į eilutes, todėl geriausiu draugu pripažinai knygą. Po kruopelę surinkai medžiagą apie Motiejų Valančių, Edmundą Žiauberį, Šatrijos Ragana, kraštotyrininką ir mokytoją Joną Vadeikį, Igną Viržintą, apie bendradarbę ir poetę Reginą Biržinytę ir kitus. Sugebėjai apie šiuos šviesuolius išleisti knygeles“, - rašė „Kelmės krašte“ Justina Viržintienė.[4, p. 3]

„Nuolatinis darbas tarp keturių sienų Italijos neužrakino. Išėjusi iš bibliotekos, ji džiaugiasi saule, lietumi ar sniegu, žaluma, medžiais ir gėlėmis. Išgirsta pavasarinio paukštelio klyktelėjimą, nepraleidžia pumpurų sprogo ir visada žiūri į dangų ir debesis“, - kitame „Kelmės krašto“ numeryje vėl pastebi J. Viržintienė.[3, p.3]

Ilgametis Kelmės laikraščio „Bičiulis“ darbuotojas, žurnalistas Bronislavas Klimašauskas, pristatant jau po mirties išėjusią Italijos ir Edvardo Stankų knygėlę „Širdies taku...“ rašė :

„ ... apie velionę Italiją Stankienę, kaip kruopščią kraštotyrininkę ir viso rajono gyvenimo metraštininkę, pastabią, informacijai imlią darbuotoją, jautrią literatę, šiltą žmogų, stiprią asmenybę kalbėjo jos bendradarbės, rajono literatai, svečiai iš Radviliškio, Kuršėnų, Panevėžio“ . [2, p. 3]

Tačiau didžiausi Italijos nuveikti darbai išlieka Kelmės Žemaitės viešosios bibliotekos kraštotyros fonduose. Greta įvairių spausdintų dokumentų, čia rasime ir daugybę pačios bibliografės ruošų darbų. 1999 m. buvo paruoštas didžiulis darbas „Dailininkai iš Kelmės krašto“ , taip pat surinkti atsiminimai apie Kražių „Žiburio“ gimnazijos mokyklą, dailininkę ir muzikę Z. Zdzickauskaitę, paruošta bibliografijos rodyklė „Grožiniai kūriniai apie Kelmės rajoną“, taip pat kasmet nauja medžiaga buvo pildoma apie Žemaitės ir R. Biržinytės literatūrinių premijų laureatus.

Ypač reikšmingi yra Stankienės paruošti kraštotyros darbai „Iš Kelmės rajono dvarų istorijos“, „Seniausios Kelmės rajono mokyklos“ bei „Šita žemė šventa. Čia praėjo Žemaitė“. Už pastarąjį autorė buvo apdovanota Lietuvos kraštotyros draugijos padėkos raštu.

Idomios ir turtingos jos parengtos kraštotyros parodos, kurios dažniausiai būdavo skirtos žymių kraštiečių jubiliejams paminėti. Beje, už surengtą parodą, skirtą tuometiniam Lietuvos ambasadoriaus JAV A. Eidinto 45 m. jubiliejui, Italija gavo paties ambasadoriaus padėkos raštą.

Kraštotyrininkės darbai ne kartą buvo eksponuojami įvairiose parodose Šiauliuose, Vilniuje.

Italija Stankienė, pasak žurnalistų, gerai valdė plunksną, todėl buvo neoficiali bibliotekos atstovė spaudai. Savo kūrybą publikavo almanachuose „Atrakinta širdis“, „Vienatvės šventė“, „Žiburyš sielų belangėje“, taip pat periodiniuose leidiniuose „Valstiečių laikraštis“, „Šeiminkė“, „Bičiulystė“ ir kt. Apie meilę knygai ir apie save Italija rašė:

„Kaip greitai bėga metai! Ir kuo daugiau jų rikiuojasi į eilę už mano gležnų pečių, tuo dažniau prisimenu rasos skonį ir vėjo dainą pušų šakose... Tokį ilgesingą vakarą skaitau knygą, karštligiškai ieškodama joje vilties. Knygos – geriausi mano draugai. Visada vilioja nesuprantamas jų žavesys. Kiekviena knyga man atrodo lyg gyva, nes joje saugomas kažkieno likimas, kažkieno išminties lobiai. Kartais knygoje randu ir savo atspindį arba imu geriau pažinti save. Yra žmonių, kuriems knyga gali būti tik žodis. Kitiems – gyvenimo patirtis ar žinių šaltinis. O man knyga yra viskas. Todėl dažnai ją skaitant gimsta mintys, kurios neleidžia nurimti ir kažkas kviečia, šaukia... Bet laikas eina nesustodamas, tik leidžia trumpam stabtelėti ir paklausti: ką išimantino šiandien padariau?“[3].

Rinkdama medžiagą apie Kelmės šviesuolius, I.Stankienė ir pati rašė prisiminimus iš savo artimųjų gyvenimo. Jos apybraižoje „Už namelio nuomą rinko miške uogas ir grybus“ pateikta plati informacija apie sunkų neturtingų kaimo žmonių gyvenimą, jautriai prisiliesta prie savo giminės šaknų. Čia rašoma apie žmonių jautrumą kitų nelaimėms, apie žydų ir jų vaikų likimą karo metais ir visų pastangas kaip nors išlikti...

Idalija ir Edvardas Stankai ne tik kūrė eilėraštkus vaikams, bet parašė ir savo lėšomis išleido pažintinę knygelę „Seniai, seniai, kai mūsų dar nebuvo“, kurioje mažuosius skaitytojus supažindino su staklėmis, verpimo rateliu, skryniomis, žibaline lempa ir liktarna, anglimis šildomu lygintuvu, spragilu ir kitais namų apyvokos daiktais, senoviniais darbo įrankiais.

Idalija 1999 metais buvo išrinkta „Metų bibliotekininke“ Kelmės rajone.

2004 metais už knygą „Gyvenimas eina“ buvo įteiktas Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos diplomai. 2006 metais už miniatiūrų knygą „Sušildysiu likimą aš delnuos“ Idalijai Stankienei įteikta literatūrinė Reginos Biržinytės premija.

Toks gražus gražaus žmogaus darbo kraitis, po kruopelytę surinktas per kelis dešimtmečius, dirbant Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešojoje bibliotekoje. O Idalijos Stankienės šviesus atminimas įsirašė buvusių bendradarbių, bibliotekos skaitytojų ir visų ją pažinojusių atmintyje .

IDALIJS PIRMIEJI DARBO METAI BIBLIOTEKOJE.
Nuotrauka iš bibliotekos archyvų.

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS KULTŪROS IR SPORTO
SK. VEDĖJAS A. KRUTKEVIČIUS SVEIKINA IDALIJĄ IR EDVARDĄ SU KNYGELĖS
„PUOSELĖTI VILTĮ“ IŠLEIDIMU, 2000 M.
B. Špukienės nuotrauka.

IDALIJA IR EDVARDAS PRIE R. BIRŽINYTĖS LITERATŪRINĖS PREMIJOS
LAUREATAMS UŽDEGTŲ ŽVAKIŲ 2002 M.
Nuotrauka B. Špukienės

IDALIJA SKAITO SAVO KŪRYBĄ KELMĖS ŽEMAITĖS
VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE 2002 M.
B. Špukienės nuotrauka.

BIBLIOGRAFIJA. KNYGOS

1. Laiškas gyvenimui: Eilėraščiai ir miniatiūros / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus – Vilnius: Jorūžis, 1999.
2. Puoselėti viltį... : Miniatiūros, epigramos, satyriniai eilėraščiai / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus, - Jonava, 2000.
3. Kas gražiausia ir skaniausia. Eilėraščių ir spalvinimo knygelė vaikams / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – Raseiniai, UAB Žiburys, 2003.
4. Gyvenimas eina : [miniatiūros] Idalija Stankienė. – Raseiniai UAB Žiburys, 2004.
5. Smagu gyventi pievoje. Eilėraščių ir spalvinimo knygelė vaikams / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – Spaudvita, Kėdainiai, 2004.
6. Sušildysiu likimą aš delnuos : fotonovelės, miniatiūros / Idalija Stankienė. – Spaudvita, Kėdainiai, 2005.
7. Susėskim ir atspėkim : literatūrinės mįslės / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – Spaudvita, Kėdainiai, 2005.
8. Įdomioji abėcėlė / Idalija Stankienė. – Kelmė, 2006.
9. Graži mūsų šeimynėlė, gražūs mūsų namai / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – Spaudvita, Kėdainiai, 2007.
10. Seniai seniai, kai mūsų dar nebuvo : / knygelė mažiesiems apie senovę. Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – Kėdainiai, Spaudvita, 2009.
11. Širdies taku... / Idalija Stankienė, Edvardas Stankus. – UAB Felikso spaustuvė, Radviliškis, 2009.

NAUDOTI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Biržinytė R. Kitiems atiduotas gyvenimas // Komunistinis žodis, 1981 gegužės 13, p. 2 .
2. Klimašauskas B. Kelionė širdies taku // Bičiulis, 2010 gegužės 8, p. 3.
3. Sielos istorijos : archyvinė medžiaga, sudarytoja I. Bružienė, segt. Nr. 88
4. Viržintienė J. Metraštininkė // Kelmės kraštas, 2008 kovo 1, p.3.
5. Viržintienė J. Tenetyla tavo žingsniai laiko amžinam kely // Kelmės kraštas, 2010 balandžio 17, p. 3.

KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Baliutavičiūtė J. Darbšti bibliotekininkė // Bičiulystė, 2000 vasario 24 – kovo 2 d.
2. Baliutavičiūtė J. Keletas klausimų „Draugystės“ būrelio veteranams // Bičiulystė, 2001 balandžio 26 – gegužės 4 d.
3. Išrinkta metų bibliotekininkė // Šiaulių kraštas, 2000 sausio 13, p. 8.
4. Kančauskienė N. Metų bibliotekininkė // Bičiulis, 2000 sausio 8, p. 3.
5. Karpavičienė D. Bibliotekoje leidžiamos knygelės // Kelmės kraštas, 2003 balandžio 5, p. 4.
6. Karpavičienė D. Pristatyta Idalijos ir Edvardo Stankų knyga // Kelmės kraštas, 2010 gegužės 5, p. 2.
7. Macaitienė B. Skaitė ir vaikai // Bičiulis, 2007 rugsėjo 22, p. 6.
8. Miltenienė A. Sušildanti ir kitų likimus // Bičiulis, 2006 sausio 4, p. 7.
9. Musneckienė R. Įteikta Reginos Biržinytės premija // Šiaulių kraštas, 2006 gegužės 19, p.8.
10. Musneckienė R. Kelmiškių knygelė vaikams primena prosenelių gyvenimą // Šiaulių kraštas, 2009 kovo 26, priedas „Krašto žinios“, p. 2.
11. Musneckienė R. Pokalbiai apie šeimą // Šiaulių kraštas, 1996 sausio 27, p. 7.
12. Viržintienė J. Literatūrinis Idalijos ir Edvardo aruodelis // Bičiulystė, 2005 sausio 27 – vasario 2 .
13. Viržintienė J. „Mes atėjome ir einame“ // Bičiulis, 2007 rugsėjo 22, p. 6.